

Christi, ut in superioribus notavimus, dupliciter accipi potest. Primo, ut est generale ad omnes, qui in Christum credunt; secundo, ut est speciale eorum, qui per viam perfectionis eum sequuntur; utroque autem modo potest ibi accipi; et quidem si accipiatur priori modo, nihil ad rem præsentem facit, quia clarum est non oportere dimittere uxorem, ut hoc modo aliquis sit discipulus Christi; sed odio habere illam, in hoc sensu solum est non ita illam diligere ut Christum, ut Matth. 40 explicatur, et consequenter illi non consentire, sed resistere in eis quæ legi Dei repugnant. Si autem accipiatur posteriori modo, sic generatim loquendo, et cum proportione, odisse uxorem, erit non ita diligere illam sicut perfectum Christi amorem, et non consentire illi, sed potius resistere etiam in his quæ repugnant charitatis perfectioni. Quia vero perfectionis via consiliorum est, et consilia supponunt observantiam præceptorum, sicut perfectio charitatis supponit substantiam charitatis, ideo manifestum est illud odium, sic declaratum in ordine ad perfectionem, intelligendum esse, servato ordine justitiæ et charitatis in his quæ præcepta sunt. Potest autem uno modo antecedenter exponi. Cur enim non dicetur odisse uxorem, qui noluit habere illam? postquam vero illam jam habet, ita potest illam odio habere, sicut potest licite sequi viam consiliorum, in his quæ juri uxoris non repugnant; poterit ergo vel ab ipsa separari quoad usum, ea consentiente, vel, si non consentiat, servare illa opera perfectionis, quæ illi statui non repugnant, et quoad hoc odisse uxorem, si ei resistat. Vinculum autem solvi necessarium non est, etiam quoad statum perfectionis, et ideo, quamvis talis status assumatur de consensu uxoris, vinculum non solvitur; quamdiu vero uxor non consentit, non est homo capax status perfectionis, quia sua voluntate præoccupatus est et impeditus; potest tamen actu sequi perfectionem, juxta capacitatem status, et eodem modo odisse uxorem intra limites justitiæ. Sicut etiam potest filius dimittere parentem, et in hoc sensu odisse, ut fiat discipulus Christi; et nihilominus si pater graviter indigeat opera filii, non potest cum illius injuria eum dimittere, mutando statum, licet possit actu perfectionem sequi subveniando parenti; qui si in hoc etiam velit resistere, odio habendus est, id est, postponendus Christi amori. Et ita servatur æqualitas inter uxorem et parentes non omnimoda, sed proportionalis. Quod

autem Paulus dixit de separatione conjugis fidelis et infidelis, non est ad rem, quia Paulus loquitur de matrimonio contracto inter infideles, quod in illo speciali casu, et ex peculiari Christi institutione dissolvitur; matrimonium autem inter baptizatos, etiamsi alter fiat hæreticus et sit pertinax, ita ut alius non possit habitare cum illo sine periculo animæ, nunquam dissolvitur quoad vinculum, licet quoad torum sit justa causa separationis, etiam altera parte invita; multo ergo minus causa religionis potest sufficere ad talem separationem quoad vinculum; imo nec etiam quoad torum invita altera parte, quia hic non intervenit necessitas animæ, et consequenter neque ordo justitiæ, sicut in priori casu.

8. Locus autem Basilii difficilis reputatur, quia videtur docere conjugatum, qui vult religiosus fieri, debere uxoris licentiam postulare, ut debitum ordinem servet; si autem consentire nolit, sufficere licentiam petitam, etiamsi obtenta non sit; et ideo ab aliquibus exponitur de matrimonio nondum consummato. Basilius autem sine dubio loquitur indistincte de quibuscumque matrimonio conjunctis, de quibus loquitur Paulus (quem allegat) cum dicit: *Vir sui corporis potestatem non habet*. Nam hoc maxime verum habet post consummationem. Deinde existimo potius negare recipiendum esse in religione unum conjugem, resistente alio. Sic enim ait: *Si vero dissidens sit altera pars, et assidue usque ex adverso cum altera contendat, quod videlicet minus sollicita sit, quomodo placeat Deo, hic ea convenit meminisse, quæ dicta sunt ab Apostolo: In pace autem vocavit nos Deus*; et sic concludit hoc membrum, plane dicens conservandam esse pacem, et non admittendum in religione unum conjugem cum justa perturbatione alterius; subjungit autem verba, quæ videntur huic sensui repugnantia, scilicet: *Et sic parendum præcepto Domini, qui dixit: Si quis venit ad me, etc.* Sensus tamen mihi esse videtur, *et sic parendum, etc.*, id est, juxta præmissam distinctionem intelligendum esse illud Christi præceptum, vel consilium, et illi parendum; scilicet, ut consentiente uxore quis religiosus fiat, dum vero resistat, eam toleret, et prout potuerit orationibus et jejuniis intendat, donec Deus consortem moveat, ut consentiat; sicut sæpius contingere ibidem refert Basilius. Ad exemplum autem Theonæ respondemus, illum vel ignorantia excusari, vel speciali motione Spiritus Sancti.

CAPUT XXIII.

UTRUM VOTUM SOLEMNE CASTITATIS RELIGIOSÆ VIM HABEAT DISSOLVENDI MATRIMONIUM RATUM.

1. *Error hæreticorum dicentium non dirimere*. — Secundus error extreme positus in hoc puncto, fuit votum solemne castitatis religiosæ non dirimere quoad vinculum matrimonium ratum nondum consummatum. Ita sentiunt hæretici hujus temporis, quos refert Bellarminus cum Erasmo, in c. 7, 4 ad Corinth., et in eadem sententiam inclinat ex Catholicis Claudius Spinæus, libro sexto de Continentia, cap. quarto, ut idem auctor refert; et alios pro hac sententia citat Medina, lib. 5 de Continentia, c. 57. Fundamentum est, quia vinculum matrimonii et sacramentum etiam essentialiter perfectum est ante consummationem; ergo tam est indissolubile, sicut post consummationem; et de illo verificatur verbum Christi, Matth. 19: *Quos Deus conjunxit, homo non separet*; et verbum Pauli, 1 Corinth. 7: *Mulier sui corporis potestatem non habet, sed vir*; et illud ad Ephesios 5: *Sacramentum hoc magnum est, ego autem dico in Christo et Ecclesia*. Unde sicut unio Christi cum Ecclesia indissolubilis est, ita etiam sacramentum est indissolubile, ut signum habeat proportionem cum signato. Secundo, quia vel votum hoc habet talem effectum natura sua, vel jure divino positivo, vel jure ecclesiastico; nihil horum dici posse videtur. Prima pars minoris probatur, quia hoc votum natura sua nihil plus habet quam votum simplex castitatis, ut supra ostensum est; at votum simplex castitatis non habet natura sua hunc effectum, sive nudum sumatur, ut per se constat, sive conjunctum cum quocumque pacto humano, privata auctoritate facto, ut supra etiam probatum est. Secunda pars ejusdem minoris probatur, quia solemnitas voti non est de jure divino; ergo nec effectus, qui convenit tali voto, quatenus solemne est; item quia hic effectus non prius tributus est alicui voto castitatis, quam effectus irritandi subsequens matrimonium, ut supra probatum est; ergo sicut irritatio futuri matrimonii non est de jure divino, ita nec præsentis. Tertia pars probatur, quia Ecclesia non habet potestatem dissolvendi matrimonium ratum, ut maxime probant adducta in primo fundamento.

Item quia tale vinculum est indissolubile jure naturæ, quod non potest ecclesiastica potestas immutare.

2. *Votum solemne castitatis religiosæ dirimit matrimonium ratum*. — Nihilominus dicendum est votum solemne castitatis religiosæ dirimere matrimonium ratum non consummatum, etiam invito altero conjugum. Conclusio est communis Scholasticorum, in 4, d. 38, et Canonistarum, in cap. 2, et cap. *Ex publica*, et cap. *Ex parte*, 2, de Conversione conjugatorum, ex quibus juribus hoc manifeste probatur, et ex c. *Commissum*, de Sponsalibus, et ex c. *Unico*, de Voto, in 6, et Extravag. Joannis XXII, de Voto; estque hodie hæc veritas de fide definita in Concilio Tridentino, sess. 24, can. 6; probari etiam potest ab effectu, quia tale votum non solum validum est, et licite fit, sed etiam relinquit alterum conjugem liberum, ut matrimonium contrahere possit; ergo signum est vinculum ipsum dissolvi. Antecedens patet ex usu, et ex juribus citatis.

3. Respondent aliqui revera tunc non dirimi matrimonium, sed declarari ab Ecclesia a principio fuisse irritum ex defectu consensus contrahentium. Hoc autem, præterquam quod est contra expressa verba Concilii Tridentini, est vanum et sine fundamento. Quis enim hoc revelavit Ecclesiæ? aut quomodo frequentius loquendo non esset falsa et deceptoria talis declaratio? Quid enim impedit quominus prius talis persona habuerit verum animum contrahendi matrimonium, et postea conceperit propositum mutandi statum? Aut quæ ratio esse potest suspicandi fictionem in tali matrimonio, quod ab eadem Ecclesia judicaretur validum, et licite consummatum, si contrahentes in illo permanere voluissent? Nisi quis fortasse fingat Ecclesiam antecedenter irritasse illud matrimonium, et consensum contrahentium, dependenter a conditione futura, si alter contrahentium ingressurus esset religionem, ita ut eventus postea subsequens ostendat an matrimonium fuerit ratum, necne. At hoc frivolum est, tum quia sacramenta non conficiuntur dependenter a conditione futura et contingente; imo eo ipso quod ita fiant, sunt irrita, etiamsi secundum præscientiam Dei conditio esset futura, ut in proprio loco ostensum est, 3 tom. tertiæ partis; tum etiam quia talis institutio nullum habet fundamentum, nec vestigium in Ecclesia, essetque intolerabilis error in illa; nam in privata persona similis intentio esset sacrilega, ne-

dum in ecclesiastica institutione. Denique in d. cap. *Commissum*, dicit Pontifex, eum, qui juravit alicui ducere eam in uxorem, et postea vult ingredi religionem, melius facturum si prius impleat juramentum ducendo illam, et postea ante consummationem ingrediatur. Supponit ergo Pontifex tale matrimonium esse validum, tam ex consensu contrahentium, quam ex intentione Ecclesiae, alioqui per illud non impleretur juramentum, et ita fuisset superfluum. Quia potius, ex illo textu habemus valorem talis matrimonii, non solum non pendere ex futuro eventu mutandi vitam, verum etiam neque ex presenti proposito mutandi illam, quia cum illo potest stare consensus votum matrimonium conficiendi.

4. Aliter responderi potest ex Henrico, Quodlib. 5, q. 39, ubi, licet fateatur assertionem positam esse veram, ait tamen non esse necessariam ad illum effectum; nam dici posset durare primum vinculum, et nihilominus licitum esse conjugii transire ad secundas nuptias ex instituto Dei, qui in eo casu permisit unum virum habere simul duas uxores, unam quoad vinculum tantum; aliam quoad vinculum et usum; et simili modo unam mulierem habere duos maritos. Quod si forte loquatur de potentia absoluta, disputabile id est, non solum de matrimonio rato, sed etiam de consummato; sed in hoc non immoror. Si autem id intelligatur de facto, errorem intolerabilem continet responsum; quia in lege evangelica non potest secundum matrimonium esse validum, durante primo, etiam quoad vinculum, ut constat, post totum titulum de Sponsa duorum, ex definitione Concilii Tridentini, d. sess. 24, can. 2, ubi definit non licere Christianis simul habere duas uxores. Multo autem certius est non licere eadem mulieri habere simul duos maritos, hoc enim etiam in lege scripta vel naturae nunquam licuit. Contendere autem quis potest Concilium loqui de uxoribus, quae proprie includunt consummationem cum utraque, quomodo loquuntur etiam jura canonica, praesertim toto titulo de Sponsa duorum. Sed hoc falsum est, quia certum est secundum matrimonium contractum post primum ratum, licet non consummatum, esse invalidum, quamdiu primum permanet, ut expresse traditur in c. 1, 2, 3, et ultim. de Sponsa duorum. Unde nomen uxoris etiam de sponsa dici solet, quando matrimonium de presenti intervenit; et ita est Concilium Tridentinum

intelligendum; de qua re latius suo in loco, nam res est per se satis clara. Praeterquam quod in presenti puncto Ecclesia satis expresse declaravit primum matrimonium dissolvi ante consummationem per subsequens votum solemne.

5. *Quo jure hoc votum dirimat matrimonium ratum.* — Ut autem propriam rationem hujus effectus reddamus, et argumentis satisfaciamus, oportet inquirere radicem et originem hujus effectus, quae, ut in argumentis sumebatur, potest cogitari triplex, scilicet, jus naturale, jus divinum positivum, et jus ecclesiasticum. Est ergo prima sententia affirmans votum hoc dirimere matrimonium praecedens ex natura rei; ita sentit Durand., in 4, dist. 27, q. 2, n. 9; Palud., in 4, d. 27, q. 3, a. 2, n. 10, in fine, licet subobscurum; solum enim reddit rationem cur tale matrimonium solvatur, scilicet, quia religiosus mortuus est, quoad actus civiles et carnales. Expressius Soto, ibi, q. 1, art. 4, qui in hoc solum fundatur, quod religio est actus perfectior, divino jure institutus, et ideo non debet impediri per statum minus perfectum, quamdiu hic dissolvi potest sine gravi injuria tertii; ita vero contingit in matrimonio rato, nam est status minus perfectus, et ex ejus dissolutione non sequitur gravis injuria alterius partis. Quae ratio est probabilis congruentia, supposita aliqua institutione; absolute autem et per se sola parum probat; alias per quemlibet statum perfectiorem posset dissolvi tale matrimonium; item propter alias rationes quas statim afferam. Eandem sententiam sequitur Ruardus, art. 18, § *Cum ex dictis sit manifestum*, ubi, licet aliis verbis, eandem rationem indicat, dicens, ex natura rei licitum esse commutare conjugium imperfectum in aliud perfectius et spirituale. Hanc denique sententiam sequitur Cajetanus, tom. 1 Opus., tract. 27, de Dispensatione matrimonii, etc., ubi ait tantae virtutis esse votum castitatis religiosae, ut solvat matrimonium prius legitime contractum, et non consummatum, non ex statuto Ecclesiae, sed ex propria natura, quia (ut statim explicat), licet hoc votum habeat solemnitate ex statuto Ecclesiae, nihilominus, supposita solemnitate, ex natura rei repugnat matrimonio et usibus ejus; sicut consecratio calicis est ex statuto Ecclesiae, et nihilominus facta consecratione, ex natura rei repugnat illi communis seu profanus usus.

6. Haec sententia probari nulla ratione po-

test propter duo praecipue. Primum est, quia si supponamus matrimonium ratum quoad vinculum habere adeo formalem repugnantiam cum vinculo hujus voti castitatis, ut ex natura rei non possint esse simul, potius dicendum esset, stando in puro jure naturali, votum factum post tale matrimonium esse nullum, quam esse validum, et dissolvere prius matrimonium; sicut e converso, quando tale votum supponitur, impedit subsequens matrimonium. Sequela probatur, quia ex natura rei contractus prius factus cum una persona impedit posteriorem contractum sibi incompossibilem, et non rescinditur per illum; sic enim matrimonium ratum non solvitur per subsequens etiam consummatum; et donatio prius facta uni non irritatur per subsequentem, sed potius illam irritat. Dices hoc procedere inter ea quae paria sunt, ut sunt duo matrimonia; in presenti autem matrimonium etiam jam factum cedere statui religionis propter perfectionem ejus. Sed contra, si Petrus donavit Paulo rem aliquam, et postea velit eam dare Ecclesiae in cultum Dei, posterior donatio non irritat priorem, sed potius irritatur ab illa; quia, licet ex genere suo videatur perfectior, tamen jam non habet materiam aptam, nec capacem illius perfectionis, quia fit de re aliena; ita ergo in presenti votum vel traditio, quae fit in religione, licet ex se sit melior, tamen, facta post matrimonium ratum, fit de re aliena, quia per matrimonium ratum transfertur dominium proprii corporis in alterum; ergo ex natura rei non est bona, nec melior; non esset ergo magis valida quam votum faciendi eleemosynam de re aliena.

7. Atque hinc etiam falsum videtur ex natura rei fieri tale votum sine injuria alterius conjugis; nam qui privatur re sua se invito, injuriam patitur, quando id fit auctoritate propria, et non principis seu legis; sed per matrimonium ratum acquisivit uterque conjugum verum dominium in alterum; ergo ex natura rei privatio talis domini propria auctoritate est injuriosa. Respondet Soto non intervenire injuriam, quia ex natura rei in priori contractu subintelligitur conditio: *Nisi interea alter fruges sanctioris vitae sibi optare voluerit*. Sed profecto voluntarium est dicere hanc conditionem subintelligi ex natura rei; cur in hoc contractu magis, quam in donatione alterius rei homini facta, talis conditio subintelligitur? Nam cum proportionem dici posset, dum aliquid homini donatur, subintelligi conditionem, nisi interim

placeat donare illam Deo. Item alias ante legem Evangelicam subintelligeretur illa conditio in quolibet matrimonio rato, liceretque conjugatis, etiam in lege Moysis vel naturae, dissolvere matrimonium ante consummationem titulo sanctioris vitae. Hoc autem inauditum est, nam creditur hoc esse privilegium legis gratiae. Sequela vero patet, quia in his, quae naturalia sunt, et pertinent ad intrinsicam conditionem contractus, aequalia sunt praesentia et praeterita matrimonia.

8. Praeterea, ex illa conditione sequitur non solum per votum solemne religionis, sed etiam per votum ordinis sacri, vel per votum simplex perpetuae continentiae in statu solitario, aut simili vivendi modo, dissolvi matrimonium ratum; quod esse falsum quoad votum clericorum, docet Joannes XXII, in sua Extravag. de Voto; quoad alios vero ostendimus in superioribus. Sequela patet, quia conditio dicebatur esse, *fruges sanctioris vitae*; certum est autem quamlibet vitam dicatam Deo in coelibatu esse meliorem et sanctiorem ex suo genere, quam matrimonium; certum item est esse impossibilem illi, quia, licet sacerdotium, verbi gratia, ex natura rei non repugnet cum matrimonio, tamen ille status, ut consecratus voto perfectae continentiae, repugnat cum matrimonio saltem quoad usum ejus, quae repugnantia dicitur sufficere juxta sententiam quam impugnamus, ut magis statim patebit. Quod si quis dicat vitam sanctiorem in illa conditione non accipi in ea generalitate, sed per antonomasiam pro statu religioso, in quo fiunt vota solemnia, facile impugnabitur, tum quia hoc multo magis est voluntarium; tum etiam quia, si illa conditio per voluntates contrahentium apponitur, ipsi poterunt sub illa includere non tantum statum religiosum, sed etiam quemlibet alium perpetuae continentiae, cum ille etiam melior sit; et eadem ratione poterunt per mutuum consensum expressum excludere talem conditionem, et tunc non posset Ecclesia facere, ut tale matrimonium solveretur per subsequens votum, si verum est tantum posse dissolvi ratione conditionis inclusae. Addo insuper non esse in potestate contrahentium talem conditionem apponere, si ex natura rei non est in ipso contractu necessario inclusa; alias possent etiam matrimonium contrahere, reservando sibi potestatem retrocedendi ante consummationem, etiam propter alias causas, quod est contra naturam talis contractus; dicere autem illam

conditionem esse omnino intrinsicam, et inseparabilem ex natura rei et absolute, gratis dictum est, et respectu status religiosi, seu voti solemnitis, ut sic, includit repugnantiam. Nam ille status cum illis omnibus conditionibus, quæ ad solemnitatem voti requiruntur, non est aliquid ex sola natura rei existens, nec per solas privatas hominum voluntates ex natura rei factibile, ut supra ostendi; sed necessarium est ut in illo interveniat auctoritas publica; ergo, eo ipso quod sumitur votum cum conjunctione ad talem statum, non sumitur sine adminiculo juris positivi, et consequenter non ex sola natura rei dissolvitur. Et hanc rationem arbitror esse efficacem contra quemcumque modum explicandi hanc sententiam; quæ efficacitas magis ex dicendis constabit.

9. Atque hinc etiam facile excluditur alia evasio quorundam, dicentium per matrimonium ratum non dari traditionem et possessionem rei, sed purum contractum fieri, traditionem autem et possessionem conferri per copulam, et ideo per subsequentem traditionem, quam includit votum solemnè castitatis religiosæ, posse dissolvi, sicut contractus venditionis perfectus est in ratione contractus per mutuum consensum, tamen si non sit facta traditio, et eadem res alteri vendatur et tradatur, secunda venditio tenet, et prima rescinditur. Sed hæc evasio et nullius momenti est, et falsam doctrinam continere potest; nam, ut ab exemplo incipiamus, magna est differentia inter venditionem et matrimonium, quia per purum contractum venditionis non transfertur statim seu actu dominium rei venditæ, donec aliqua traditio, vera, vel ficta intercedat, ut ex materia de justitia constat; at vero in matrimonio statim ex vi contractus transfertur dominium unius conjugis in alterum vicissim, alias non esset statim licitus usus, neque haberet unus conjugum jus et potestatem in corpus alterius, quod est contra naturam talis contractus, et ideo natura sua habet hunc effectum, in quo non pendet ab humana lege, sicut pendere potest contractus venditionis; si ergo sensus illius responsionis sit, per matrimonium non fieri traditionem corporum quoad dominium, falsum est quod assumitur, nec exemplum est ad rem, alias simili ratione probaretur secundum matrimonium postea factum et consummatum, dissolvi a primo tantum rato. Si vero sit sensus per contractum matrimonii non fieri traditionem quoad actua-

lem usum domini, hoc nihil refert, quia usus rei non requirit hanc firmitatem contractus, etiam in inferioribus contractibus, emptionibus et venditionibus, etc. Sufficit enim possessio, seu quælibet actio, per quam transferatur dominium, quæ regulariter prior est quam usus rei emptæ.

10. Et hinc sumitur confirmatio discursus facti; nam si ex natura rei votum subsequens dissolveret matrimonium ratum, etiam dissolveret matrimonium consummatum; quod dici non potest. Sequela patet, quia ex natura rei, tam absolute et simpliciter est indissolubile matrimonium ratum, sicut consummatum. Quamvis enim in matrimonio consummato sint plures rationes indissolubilitatis, ut sic dicam, tamen in rato est illa quæ sufficit ad indissolubilitatem simpliciter; et similiter, licet in dissolutione matrimonii consummati sit major injuria, in dissolutione matrimonii rati est etiam gravis injuria ex natura rei; quoad hoc ergo dicimus esse paria; et hoc satis esse videtur ad probandam sequelam; nam si votum subsequens ex natura sua potest dissolvere id quod alias est indissolubile, poterit etiam matrimonium consummatum dissolvere, quia ex sola rei natura non potest sufficiens ratio differentie, vel limitationis reddi. Et eodem modo argumentari possumus; nam si ex sola natura rei admittitur hæc exceptio in matrimonii rati indissolubilitate, possent etiam aliæ facile excogitari et admitti.

11. Secundus modus principalis impugnandi prædictam sententiam est, quia vinculum matrimonii rati, et vinculum voti castitatis cum traditione religiosa, non habent formalem repugnantiam, ob quam ex natura rei unum formaliter excludat aliud: nam ex hoc principio aperte sequitur, quod, licet ponamus hoc votum factum post matrimonium ratum esse validum, ex sola sua natura et secluso omni jure positivo non dissolveret vinculum matrimonii. Ut autem illud probem, adverte aliud esse illa duo vincula ita repugnare, ut non possint simul licite fieri, aliud ut non possint simul permanere; nam ex primo non sequitur secundum, nam post votum simplex castitatis non potest licite matrimonium contrahi, contractum tamen valet; et e contrario, post matrimonium ratum non potest licite votum solemnè ordinis emitti, emissum tamen valet, et ambo vincula simul manent, quia multa fieri prohibentur, quæ facta tenent. Igitur in præsentibus non negamus

votum castitatis religiosæ, et vinculum matrimonii rati ex natura rei habere saltem hanc repugnantiam, ut non possint licite simul assumi, quia includunt obligationes ad oppositos actus, ut statim dicemus; negamus vero habere naturalem repugnantiam, ratione cujus non possint simul manere. Secundo adverte, aliud esse duo vincula obligare ad actus inter se repugnantes; aliud vincula ipsa inter se formaliter repugnare; sæpe enim principia contrariorum actuum possunt esse simul, licet actus ipsi simul esse non possint, ut in naturalibus constat, et in moralibus sæpe quis oneratur pluribus obligationibus, quibus non potest simul satisfacere, et quamvis propter impotentiam excusetur ab actuali executione alicujus, tamen per se illam obligationem in se retinet. Exemplum ad præsens accommodatum est in eo, qui post votum simplex castitatis matrimonium contrahit; nam ex vi voti semper obligatur ad integram castitatem, quantum in se est; ex vi autem matrimonii obligatur ad reddendum debitum, et hæc obligatio impedit, et excusat quoad talem actum, ut executioni mandetur. Sic ergo in præsentibus fatemur usum matrimonii, et integram observationem castitatis religiosæ simul exerceri non posse, et nihilominus dicimus vincula, quibus homo per se obligatur ad tales actus, simul esse posse, sistendo præcise in natura rei, quia nulla ostendi potest sufficiens ratio formalis repugnantie, quia nec ex generali ratione obligationum ad repugnantes actus id sequitur, ut declaratum est; neque etiam ex particularibus rationibus talium vinculorum.

12. Quod præterea ostenditur ex his, quæ supra diximus de professione facta post matrimonium consummatum invito alio conjugee; ostendimus enim non esse nullam ex natura rei, sed ex statuto Ecclesiæ, quia, illo ablato, posset habere effectum formalem non obstante vinculo matrimonii; nam posset reddere talem personam inhabilem ad aliud matrimonium etiam post mortem conjugis, et obligare illam ad servandam castitatem, quantum potest sine injuria alterius partis, quamdiu vivit, et post mortem ejus simpliciter. Ita ergo in præsentibus, si solam rei naturam attendamus, non invenitur formalis repugnantia, tum quia hæc non potest esse major inter matrimonium ratum, et quamlibet religiosam castitatem, quam sit inter matrimonium consummatum et professionem religionis; tum etiam quia in præsentibus cum

vinculo illius matrimonii posset simul esse formalis effectus et obligatio talis voti, quamvis executio ejus in præsentibus solum esset futura quanta sine injuria alterius conjugis esse posset. Tandem, si hoc votum natura sua rescinderet illud matrimonium, vel id esset propter absolutam promissionem perpetuæ castitatis; et hoc non, quia simplex votum castitatis hoc habet; vel quia simul cum aliis votis ex traditione constituit religiosum statum; et hoc non, quia in Societate votum castitatis, quod Scholares emittunt, constituit statum vere religiosum, et tamen non rescindit matrimonium ratum, ut infra ostendemus. Quod si quis dicat illud votum non esse solemnè, respondemus hoc parum referre, si effectus ille provenit ex natura status religiosi præcise spectati; nam hæc integre reperitur in tali religioso; nam si dicatur provenire ex solemnitate, quatenus est ab Ecclesia, jam non erit ex natura rei, sed ex Ecclesiæ statuto, ut in simili dictum est sectione præcedenti, et in sequentibus amplius declarabitur, magisque confirmabitur hæc sententia.

13. *Satisfit argumentis in contrarium factis.* — Fundamenta igitur contrariæ opinionis parum suadent. Ad Paludanum enim respondetur, professionem in tantum esse mortem civilem, in quantum jure aliquo positivo morti civili æquiparata est, ut paulo antea dicebamus; ea enim, quæ non vere, sed fidei juris talia sunt, neque esse, nec intelligi possunt talia ex natura rei sine adminiculo juris. Ex eo ergo quod professio dissolvat matrimonium ratum, quatenus est mors civilis, potius inferatur non id facere ex sola rei natura, sed virtute alicujus positivi juris. Ad fundamentum Soti responsum ibi sufficienter; nam sola major vel minor perfectio non sufficit in his quæ sunt diversorum ordinum; sic enim professio religiosa perfectior servitus est quam humana, et nihilominus hæc non rescindatur per illam; nam si servus profiteatur obedientiam religiosam, non liberatur a jugo servitutis humanæ, cum tamen illa servitus non solum sit minus perfecta, sed etiam dissolubilis natura sua per privatas etiam voluntates, quod non habet matrimonium ratum. Et hoc exemplum refutat etiam sufficienter quod Richardus dicebat de commutatione in melius. Hæc enim commutatio ex natura rei non potest propria auctoritate fieri in his, in quibus jam alius habet jus acquisitum, quia, interveniente injuria tertii, desinit